

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

22. november 2012*

Õigusalane koostöö tsiviilasjades — Määrus (EÜ) nr 1346/2000 — Maksejõuetusmenetlused — Mõiste „menetluse lõpetamine” — Teisele maksejõuetusmenetlusega tegeleva kohtu võimalus hinnata võlgniku maksejõuetust — Teisele maksejõuetusmenetlusena likvideerimismenetluse algatamise võimalus, kui põhimenetlus on sauvegarde-menetlus

Kohtuasjas C-116/11,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Sąd Rejonowy Poznań-Stare Miasto w Poznaniu (Poola) 21. veebruari 2011. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 7. märtsil 2011, menetluses

Bank Handlowy w Warszawie SA,

PPHU „ADAX”/Ryszard Adamiak

versus

Christianapol sp. z o.o.,

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: koja president A. Tizzano, kohtunikud A. Borg Barthet, J.-J. Kasel, M. Safjan ja M. Berger (ettekandja),

kohtujurist: J. Kokott,

kohtusekretär: ametnik K. Sztranc-Sławiczek,

arvestades kirjalikus menetluses ja 22. märtsi 2012. aasta kohtuistungil esitatud,

arvestades kirjalikke seisukohti, mille esitasid:

- Bank Handlowy w Warszawie SA, esindaja: õigusnõunik Z. Skórczyński,
- Christianapol sp. z o.o., esindajad: õigusnõunik M. Barłowski, keda abistasid *adwokat* P. Saigne ja *adwokat* M. Le Berre,
- Poola valitsus, esindajad: M. Szpunar, M. Arciszewski ja B. Czech,
- Hispaania valitsus, esindaja: S. Centeno Huerta,

* Kohtumenetluse keel: poola.

— Prantsuse valitsus, esindajad: G. de Bergues, B. Beaupère-Manokha ja N. Rouam,

— Euroopa Komisjon, esindajad: M. Wilderspin ja A. Stobiecka-Kuik,

olles 24. mai 2012. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab nõukogu 29. mai 2000. aasta määruse (EÜ) nr 1346/2000 maksejõuetusmenetluse kohta (EÜT L 160, lk 1; ELT eriväljaanne 19/01, lk 191), mida on muudetud nõukogu 24. juuli 2008. aasta määrusega (EÜ) nr 788/2008 (ELT L 213, lk 1), (edaspidi „määrus”) artikli 4 lõike 1, artikli 4 lõike 2 punkti j ning artikli 27 tõlgendamist.
- 2 Eelotsusetaotlus esitati menetluses, milles Bank Handlowy w Warszawie SA (edaspidi „Bank Handlowy”) ja PPHU „ADAX”/Ryszard Adamiak (edaspidi „Adamiak”) taotlevad Poolas maksejõuetusmenetluse algatamist Poola õiguse alusel asutatud äriühingu Christianapol sp. z o.o. (edaspidi „Christianapol”) suhtes, kelle suhtes on Prantsusmaal juba eelnevalt algatatud *sauvegarde*-menetlus.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

- 3 Määruse põhjendused 2, 12, 19, 20 ja 23 sätestavad vastavalt:

„(2) Siseturu nõuetekohane toimimine eeldab piiriüleste maksejõuetusmenetluste tõhusat ja tulemuslikku toimimist ning käesoleva määruse vastuvõtmine on vajalik kõnealuse, asutamislepingu artiklis 65 sätestatud tsiviilasjades tehtava õiguslase koostöö alla kuuluva eesmärgi saavutamiseks.

[...]

(12) Käesoleva määruse alusel on võimalik algatada põhimaksejõuetusmenetlus liikmesriigis, kus asub võlgniku põhihuvide kese. Sellisel menetlusel on üldine kohaldamisala ja selle eesmärk on hõlmata kõiki võlgniku varasid. Erinevate huvide kaitsmiseks võimaldab käesolev määrus algatada paralleelselt põhimenetlusega teisesid menetlusi. Teised menetlused võib algatada liikmesriigis, kus asub võlgniku tegevuskoht. Teiste menetluste mõju piirdub kõnealuses riigis asuva varaga. Põhimenetluse ja teise menetluse kooskõlastamist käsitlevad kohustuslikud eeskirjad tagavad menetluse ühtsuse kogu ühenduse territooriumil.

[...]

(19) Teised maksejõuetusmenetlused võivad lisaks kohalike huvide kaitsmisele täita erinevaid eesmärke. Võib esineda juhtumeid, mil võlgniku vara ühtse tervikuna käsitlemine on liiga raske või asjaomaste õigussüsteemide erinevused on nii suured, et võivad põhjustada raskusi selle riigi, kus menetlus on algatatud, seaduste rakendamisel teistes riikides, kus võlgniku vara asub. Seetõttu võib põhimaksejõuetusmenetluse likvideerija taotleda teise menetluse algatamist, kui seda on vaja vara tõhusaks käsitlemiseks.

(20) Põhimaksejõuetusmenetlus ja teised menetlused saavad kõigi varade tõhusale realiseerimisele kaasa aidata ainult juhul, kui kõik samaaegselt pooleliolevad menetlused on kooskõlastatud. [...] Põhimaksemenetluse valitseva seisundi tagamiseks peaks selle menetluse likvideerijal olema palju võimalusi sekkuda samaaegselt pooleliolevatesse teistesse menetlustesse. Näiteks peaks tal olema võimalus teha ettepanekuid saneerimisplaani või kompromisside tegemise kohta või taotleda varade realiseerimise peatamist teisese maksejõuetusmenetluse puhul.

[...]

(23) Käesolevas määruses tuleks selle reguleerimisalasse kuuluvates küsimustes sätestada ühtsed kollisiooninormid, mis käesoleva määruse reguleerimisalal asendavad eri riikides kehtivaid rahvusvahelise eraõiguse sätteid. Kui ei ole sätestatud teisiti, kohaldatakse selle liikmesriigi seadusi, kus menetlus on algatatud (*lex concursus*). Kollisiooninorm peaks kehtima nii põhimaksejõuetusmenetluse kui ka kohalike menetluste suhtes; *lex concursus* määrab kindlaks kõik maksejõuetusmenetluste protsessuaalsed ja materiaalsed mõjud asjaomastele isikutele ja õigussuhetele. Selle alusel määratakse kindlaks ka maksejõuetusmenetluste algatamise, läbiviimise ja lõpetamise tingimused.”

4 Määruse artikli 1 lõike 1 kohaselt kohaldatakse määrust „võlgniku kõiki võlakohustusi hõlmavate maksejõuetusmenetluste suhtes, mille käigus võlgnik kaotab täielikult või osaliselt oma vara käsutamise õiguse ja määratakse likvideerija”.

5 Mõiste „maksejõuetusmenetlus” on määruse artikli 2 punkti a kohaselt „artikli 1 lõikes 1 nimetatud maksejõuetusmenetlus, mis hõlmab kõiki võlgniku võlakohustusi”. Samas sättes on täpsustatud, et „[n]eed menetlused on loetletud A lisas”.

6 Määruse A lisas esinev menetluste loetelu sisaldab Prantsusmaa osas menetlust „procédure de sauvegarde”.

7 Määruse artikkel 3 sätestab:

„1. Maksejõuetusmenetluste algatamiseks on pädevad selle liikmesriigi kohtud, kus asub võlgniku põhihuvide kese. Äriühingu või muu juriidilise isiku puhul peetakse vastupidiste tõendite puudumisel tema põhihuvide keskmeks registrijärgset asukohta.

2. Kui võlgniku põhihuvide kese asub liikmesriigi territooriumil, on teise liikmesriigi kohus võlgniku vastu maksejõuetusmenetluse algatamiseks pädev ainult juhul, kui kõnealusel võlgnikul on tegevuskoht selles riigis. See menetlus mõjutab ainult selliseid võlgniku varasid, mis asuvad viimati nimetatud liikmesriigi territooriumil.

3. Kui maksejõuetusmenetlus on algatatud lõike 1 alusel, peetakse hiljem lõike 2 alusel algatatavaid menetlusi teisteks menetlusteks. Viimati nimetatud menetlused peavad olema likvideerimismenetlused.

[...]”

8 Määruse artikkel 4 näeb ette:

„1. Kui käesolevas määruses ei ole sätestatud teisiti, kohaldatakse maksejõuetusmenetluse ja selle mõjude suhtes selle liikmesriigi seadust, kelle territooriumil menetlus on algatatud, edaspidi „menetluse algatanud riik”.

2. Menetluse algatanud riigi seadustes sätestatakse menetluste algatamise, läbiviimise ja lõpetamise tingimused. Tingimustes määratakse eelkõige kindlaks:

[...]

j) maksejõuetusmenetluse lõpetamise tingimused ja mõjud, eelkõige kompromissiga lõpetamisel;

[...]”

9 Määruse artikkel 16 sõnastab maksejõuetusmenetluse tunnustamise põhimõtte, sätestades järgmist:

„1. Maksejõuetusmenetluse algatamist käsitlevat otsust, mille on teinud artikli 3 alusel otsustamiseks pädev liikmesriigi kohus, tunnustavad kõik teised liikmesriigid alates selle jõustumisest menetluse algatanud riigis.

[...]”

10 Määruse artikkel 25 täpsustab selle põhimõtte kohaldamisala järgmiselt:

„1. Sellise kohtu otsust, kelle otsust menetluse algatamise kohta tunnustatakse vastavalt artiklile 16 ja mis käsitleb maksejõuetusmenetluse läbiviimist ja lõpetamist või kohtu heakskiidetud kompromisse, tunnustatakse ilma lisaformaalsusteta. [...]”

11 Määruse artikkel 26 näeb sellest põhimõttest ette erandi ning sätestab, et iga liikmesriik võib keelduda teisest liikmesriigis algatatud maksejõuetusmenetluse tunnustamisest, kui tunnustamine „oleks [...] selges vastuolus tema riigikorraga, eelkõige selles sätestatud põhimõtete ning igapäevase põhiseaduslike õiguste ja vabadustega”.

12 Määruse artikkel 27 sätestab:

„Kui liikmesriigi kohus on algatanud artikli 3 lõikes 1 osutatud menetluse, mida teine liikmesriik tunnustab (põhimenetlus), siis võib artikli 3 lõike 2 alusel pädev teise liikmesriigi kohus algatada teise maksejõuetusmenetluse, ilma et selles riigis oleks võlgniku maksejõuetust kontrollitud. See menetlus peab olema B lisas nimetatud [likvideerimis]menetlus. Menetlus mõjutab ainult selliseid võlgniku varasid, mis asuvad kõnealuse teise liikmesriigi territooriumil.”

13 Teise menetluse kulgu reguleerivad määruse artiklid 28–38. Põhimenetluse ja teise menetluse vahelise kooskõlastamise tagamiseks näeb artikli 31 lõige 1 ette põhimenetluse likvideerija ja teise menetluse likvideerija vahelise koostöö- ja teavitamiskohustuse.

14 Määruse artikli 33 lõige 1 annab teise menetluse peatamise võimaluse. See sätestab:

„Teise menetluse algatanud kohus peatab põhimenetluse likvideerija taotluse korral likvideerimisprotsessi osaliselt või täielikult, kuid ta võib nõuda, et põhimenetluse likvideerija võtaks asjakohaseid meetmeid teise menetluse võlausaldajate ja teatavate võlausaldajate rühmade huvide kaitseks. Likvideerija taotluse võib tagasi lükata ainult juhul, kui on selge, et põhimenetluse võlausaldajad ei ole sellest huvitatud. Likvideerimisprotsessi võib peatada kuni kolmeks kuuks. Seda võib jätkata või uuendada samaks ajavahemikuks.”

15 Määruse artikli 34 lõige 1, mis puudutab teise menetluse lõpetamist, näeb ette:

„Kui teise menetluse suhtes kohaldatav seadus võimaldab seda lõpetada vara likvideerimiseta saneerimisplaani, kompromissi või mõne muu samalaadse meetme abil, on põhimenetluse likvideerijal õigus teha ise selliste meetmete kohta ettepanekuid.

Teisese menetluse lõpetamine esimeses lõigus osutatud meetmete abil on võimalik ainult põhimenetluse likvideerija nõusolekul; nõusoleku puudumisel võib menetluse lõpetada juhul, kui kavandatav meede ei kahjusta põhimenetluse võlausaldajate majandushuve.”

Siseriiklik õigus

- 16 Prantsuse õiguses reguleerib ettevõtjate *sauvegarde*-menetlust code de commerce'i (Prantsuse äriseadustik) artikkel L. 620-1 ja sellele järgnevad artiklid. Artikkel L. 620-1 nägi 26. juuli 2005. aasta seaduse nr 2005-845 redaktsioonis, mis on kohaldatav käesolevas asjas, ette:

„Käesolevaga kehtestatakse *sauvegarde*-menetlus, mis algatatakse artiklis L. 620-2 nimetatud võlgniku taotlusel, kes tõendab ületamatute makseraskuste olemasolu, mistõttu ta võib muutuda maksejõuetuks. Selle menetluse eesmärk on soodustada ettevõtte ümberkorraldamist, et võimaldada majandustegevuse jätkumist, töökohtade säilimist ja võlgade vähendamist.

Sauvegarde-menetluses koostatakse kava, mis kinnitatakse kohtuotsusega vaatlusperioodi lõppemisel [...]”

Vaidluse aluseks olevad asjaolud ja eelotsuse küsimused

- 17 Christianapol, kelle registrijärgne asukoht on Łowyn'is (Poola), väidab, et ta kuulub tüdarettevõtjana 100-protsendiliselt ühele Saksa äriühingule, kellest 90% kuulub omakorda ühele Prantsuse äriühingule.
- 18 Tribunal de commerce de Meaux (Meaux' kaubanduskohus, Prantsusmaa) algatas 1. oktoobri 2008. aasta otsusega Christianapoli suhtes maksejõuetusmenetluse. Nimetatud kohus põhjendas oma pädevust sedastusega, et võlgniku põhihuvide kese asub Prantsusmaal. Kohus algatas *sauvegarde*-menetluse põhjendusega, et võlgnik ei ole maksejõuetu, kuid et ta satub sellesse olukorda, kui ei toimu kiiret finantsilist restruktureerimist.
- 19 Bank Handlowy, mille asukoht on Varssavi (Poola), esitas 21. aprillil ja 26. juunil 2009 Christianapoli võlausaldajana eelotsusetaotluse esitanud kohtule taotluse algatada selle äriühingu suhtes teisene maksejõuetusmenetlus määruse artikli 27 sätete alusel. Teise võimalusena palus ta algatada Poola seaduste kohane likvideerimismenetlus, kui tribunal de commerce de Meaux' 1. oktoobri 2008. aasta otsus tunnistatakse vastavalt sama määruse artiklile 26 avaliku korraga vastuolus olevaks.
- 20 Tribunal de commerce de Meaux kinnitas 20. juulil 2009 Christianapoli kaitsekava, mis nägi ette võlgade tasumise kümne aasta jooksul ning millega keelati Łowyn'is asuva ettevõtte ja võlgniku teatava kindlaksmääratud vara võõrandamine. Prantsuse kohus jättis eelnevalt määratud võlausaldajate huvide esindajad ametisse kuni nõuete kontrollimise menetluse lõpetamiseni ja tegevuse kohta lõpparuande esitamiseni. Lisaks nimetas kohus oma otsuses kava rakendamise üle järelevalvet teostava isiku.
- 21 Christianapoli teine võlausaldaja Adamiak, mille asukoht on Łęczycza's (Poola), taotles 2. augustil 2009 samuti likvideerimismenetluse algatamist Poola õiguse kohaselt.
- 22 Christianapol palus kõigepealt jätta Poolas teisese menetluse algatamise taotluse rahuldamata, kuna see on vastuolus *sauvegarde*-menetluse eesmärkide ja olemusega. Pärast Prantsuse kohtu poolt kaitsekava kinnitamist väitis Christianapol, et teisese maksejõuetusmenetluse algatamise suhtes ei ole otsust vaja teha, kuna põhimenetlus on lõpetatud. Ta märkis, et ta täidab oma kohustused vastavalt Prantsuse kohtu kinnitatud kavale. See tähendab, et Poola õiguse seisukohalt ei ole tal rahalisi kohustusi, mistõttu ei ole põhjust tunnistada teda maksejõuetuks.

- 23 Eelotsusetaotluse esitanud kohus palus tribunal de commerce de Meaux'lt teavet selle kohta, kas tema juures algatatud määruse tähenduses põhimenetluseks olev maksejõuetusmenetlus on jätkuvalt pooleli. Prantsuse kohtu vastus ei toonud vajalikku selgust. Seega pöördus eelotsusetaotluse esitanud kohus eksperdi poole.
- 24 Neil asjaoludel otsustas Sąd Rejonowy Poznań-Stare Miasto w Poznaniu menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. Kas [määruse] artikli 4 lõiget 1 ja lõike 2 punkti j tuleb tõlgendada nii, et kõnealuses sättes kasutatud mõistet „maksejõuetusmenetluse lõpetamine” tuleb sõltumata eri liikmesriikide õiguskordades kehtivatest normidest tõlgendada autonoomselt või määrab maksejõuetusmenetluse lõpetamise aja vaid menetluse algatanud riigi siseriiklik õigus?
 2. Kas [määruse] artiklit 27 tuleb tõlgendada nii, et siseriiklik kohus, kes vaatab läbi teise maksejõuetusmenetluse algatamise taotlust, ei tohi kunagi kontrollida sellise võlgniku maksejõuetust, kelle vastu on teises riigis algatatud tema varaga seotud põhimaksejõuetusmenetlus, või pigem nii, et teatavates olukordades võib siseriiklik kohus võlgniku maksejõuetust kontrollida, seda eeskätt siis, kui põhimenetlus on kaitsemenetlus, milles kohus on leidnud, et võlgnik ei ole maksejõuetu (Prantsuse *sauvegarde*-menetlus)?
 3. Kas [määruse] artikli 27 tõlgendus lubab algatada teise maksejõuetusmenetluse – mille olemust täpsustab [selle] määruse artikli 3 lõike 3 teine lause – liikmesriigis, kus asub maksejõuetu võlgniku kogu vara, kui automaatselt tunnustatav põhimenetlus on kaitseolemusega (nagu Prantsuse *sauvegarde*-menetlus), selle raames on vastu võetud ja kinnitatud maksete kava, mida võlgnik järgib, ning kohus on keelanud võlgniku vara võõrandamise?”

Suulise menetluse uuendamise taotlus

- 25 Suuline menetlus lõpetati 24. mail 2012 pärast kohtujuristi ettepaneku esitamist.
- 26 Christianapol taotles 29. juuni 2012. aasta kirjaga, mis saabus samal päeval Euroopa Kohtusse, suulise menetluse uuendamist.
- 27 Seda taotlust põhjendas ta nii, et kohtujuristi ettepanekus tõstatati mitu küsimust, mis puudutavad põhimaksejõuetusmenetluse likvideerija rolli ja mõju teise menetluse suhtes, samuti küsimused, kas Prantsuse õiguse *sauvegarde*-menetlus on maksejõuetusmenetlus määruse tähenduses ning kas teise menetluse algatamise taotluse saanud kohtul on võimalik kontrollida võlgniku maksejõuetust.
- 28 Sellega seoses on vaja märkida, et kodukorra artikli 83 kohaselt võib Euroopa Kohus igal ajal, olles kohtujuristi ära kuulanud, uuendada määrusega menetluse suulise osa, eelkõige kui ta leiab, et tal ei ole piisavalt teavet või kui asja lahendamisel tuleks tugineda argumendile, mille üle pooled või Euroopa Kohtu põhikirja artiklis 23 nimetatud huvitatud isikud ei ole vaielnud (vt selle kohta enne 1. novembrit 2012 kehtinud redaktsioonis kodukorra artikli 61 osas 4. juuli 2012. aasta määrus kohtuasjas C-62/11: Feyerbacher, punkt 6 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 29 Käesolevas kohtuasjas leiab Euroopa Kohus pärast kohtujuristi ärakuulamist, et tal on olemas kogu vajaminev teave vastamaks esitatud küsimustele ning et seda teavet on käesolevas asjas toimunud kohtuistungil käsitletud.
- 30 Järelikult tuleb Christianapoli suulise menetluse uuendamise taotlus jätta rahuldamata.

Eelotsuse küsimused

Sissejuhatavad märkused

- 31 Kõigepealt tuleb meeldetuletuseks käsitleda määruse kohaldamisala.
- 32 Selle kohta tuleb märkida, et määruse artikli 1 lõike 1 kohaselt kohaldatakse määrust võlgniku kõiki võlakohustusi hõlmavate maksejõuetusmenetluste suhtes, mille käigus võlgnik kaotab täielikult või osaliselt oma vara käsutamise õiguse ja määratakse likvideerija. Mõiste „maksejõuetusmenetlus” on määruse artikli 2 punkti a kohaselt artikli 1 lõikes 1 nimetatud maksejõuetusmenetlus, mis hõlmab kõiki võlgniku võlakohustusi, ning samas sättes on täpsustatud, et need menetlused on loetletud sama määruse A lisas.
- 33 Sellest tuleneb, et kui menetlus on kantud määruse A lissasse, siis tuleb seda käsitada määruse kohaldamisalasse kuuluvana. Niisugusel kandmisel on määruse sätetele omane vahetu ja kohustuslik õigusmõju.
- 34 Selge on see, et tribunal de commerce de Meaux poolt põhikohtuasjas algatatud *sauvegarde*-menetlus on nende menetluste hulgas, mis on Prantsusmaa osas kantud määruse A lissasse.
- 35 Sellest kandmisest, mille põhjendatus ei ole ühegi eelotsuse küsimuse ese, tuleneb ühelt poolt, et Prantsuse *sauvegarde*-menetlus kuulub määruse kohaldamisalasse ja teiselt poolt, et niisuguse võlgniku nagu Christianapol olukorda, kelle suhtes on algatatud seda liiki menetlus, tuleb käsitada maksejõuetusena selle määruse tähenduses.

Esimene küsimus

- 36 Oma esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada sisuliselt seda, kas määruse artikli 4 lõike 2 punkti j tuleb tõlgendada nii, et mõistel „maksejõuetusmenetluse lõpetamine” on autonoomne tähendus, mis on määrusele omane, või tuleb selle menetluse lõpetamise aeg kindlaks määrata selle liikmesriigi, kus maksejõuetusmenetlus algatati, siseriikliku õigusega.
- 37 Eelotsusetaotluse esitanud kohus selgitab, et vastus sellele küsimusele on määrava tähtsusega, et teha kindlaks, kas Prantsusmaal Christianapoli suhtes algatatud põhimaksejõuetusmenetlus on jätkuvalt pooleli, ning selleks, et tal oleks võimalik lahendada Bank Handlowy ja Adamiaki esitatud taotlused, millega taotletakse sama võlgniku suhtes teise põhimaksejõuetusmenetluse algatamist Poolas. Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et juhul kui Prantsusmaal alustatud põhimaksejõuetusmenetlus on lõpetatud, võiks ta rahuldada Bank Handlowy ja Adamiaki taotlused pärast seda, kui ta on oma riigi õiguse seisukohalt kontrollinud Christianapoli maksejõuetust.
- 38 Nende kaalutluste kohta tuleb teha järgmised märkused.
- 39 Eelotsusetaotluse esitanud kohus kvalifitseeris õigesti Prantsusmaal algatatud maksejõuetusmenetluse põhimenetlusena. Kõnealune menetlus algatati nimelt määruse artikli 3 lõike 1 alusel.
- 40 Nagu märkis ka eelotsusetaotluse esitanud kohus, on sellisel menetlusel üldine mõju, kuna seda kohaldatakse võlgniku kõikides liikmesriikides asuva vara suhtes. Seni kuni põhimaksejõuetusmenetlus on pooleli, ei või algatada ühtki teist põhimenetlust. Määruse artikli 3 lõigetes 2 ja 3 on sätestatud, et sellel ajal algatatud mis tahes teine maksejõuetusmenetlus võib olla ainult teisene menetlus, mis mõjutab ainult selliseid võlgniku varasid, mis asuvad selles liikmesriigis, kus see menetlus algatati (vt selle kohta 15. detsembri 2011. aasta otsus kohtuasjas C-191/10: Rastelli Davide e C., EKL 2011, lk I-13209, punkt 15 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 41 Määruse artikli 16 lõike 1 kohaselt tunnustavad ühes liikmesriigis algatatud põhimaksejõuetusmenetlust kõik teised liikmesriigid alates menetluse algatamist käsitleva otsuse jõustumisest menetluse algatanud riigis. See reegel eeldab, et teiste liikmesriikide kohtud tunnustavad maksejõuetusmenetluse algatamist käsitlevat otsust, ilma et nad saaks kontrollida esimesena otsuse teinud kohtu hinnangut oma pädevuse kohta (vt selle kohta 2. mai 2006. aasta otsus kohtuasjas C-341/04: Eurofood IFSC, EKL 2006, lk I-3813, punktid 39 ja 42 ning 21. jaanuari 2010. aasta otsus kohtuasjas C-444/07: MG Probud Gdynia, EKL 2007, lk I-417, punktid 27 ja 29). Määruse artikkel 25 laiendab seda tunnustamise reeglit kõikidele menetluse läbiviimist ja lõpetamist puudutavatele otsustele.
- 42 Põhikohtuasjas põhjendas tribunal de commerce de Meaux põhimaksejõuetusmenetluse algatamist eelkõige tuvastusega, et võlgniku põhihuvide kese – määruse artikli 3 lõikes 1 ette nähtud rahvusvahelise kohtualluvuse ainus kriteerium – asus Prantsusmaal. See tuvastus käib tunnustamise põhimõtte alla, mis on eelotsusetaotluse esitanud kohtule kohustuslik, nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 44.
- 43 Eeltoodust järeldub, et kui Christianapoli suhtes Prantsusmaal algatatud põhimaksejõuetusmenetlust tuleb pidada lõpetatuks, saab eelotsusetaotluse esitanud kohus algatada teise põhimenetluse Poolas üksnes siis, kui on võimalik tõendada, et pärast esimese põhimenetluse algatamist Prantsusmaal on Christianapoli põhihuvide kese kandunud Poola.
- 44 Neid märkusi arvestades tuleb uurida, kuidas selgitada välja mõiste „maksejõuetusmenetluse lõpetamine” tähendus.
- 45 Euroopa Kohus on meelde tuletanud, et määruse eesmärk ei ole ette näha ühtset maksejõuetusmenetlust, vaid – nagu nähtub määruse põhjendusest 2 – tagada piiriüleste maksejõuetusmenetluste tõhus ja tulemuslik toimimine (eespool viidatud kohtuotsus Eurofood IFSC, punkt 48). Selleks kehtestab määrus kohtualluvust ja tunnustamist ning samuti selles valdkonnas kohaldatavat õigust käsitlevad eeskirjad.
- 46 Maksejõuetusmenetlusele kohaldatava seaduse küsimust reguleerib määruse artikkel 4, mille lõige 1 näeb selleks ette selle liikmesriigi seaduse, kelle territooriumil menetlus on algatatud. Nimetatud artikli lõike 2 punkt j täpsustab, et see seadus määrab eelkõige kindlaks maksejõuetusmenetluse lõpetamise tingimused ja mõjud.
- 47 Määruse artikkel 4 on seega kollisiooninorm – niisugust kvalifitseerimist kinnitab määruse põhjendus 23, mis näeb ette, et määruses sätestatud ühtsed kollisiooninormid asendavad eri riikides kehtivaid rahvusvahelise eraõiguse sätteid.
- 48 Ka kohtujurist märkis oma ettepaneku punktis 32, et kollisiooninormidele on iseloomulik, et need ise just nimelt ei anna materiaalõiguse küsimusele vastust, vaid määravad üksnes kindlaks, millise õiguse alusel tuleb sellele küsimusele vastata.
- 49 Kuigi on tõsi, et juhul kui liidu õigusnormide sõnastus tekitab kahtlusi, tuleb neid tõlgendada autonoomselt ja ühetaoliselt, arvestades õigusnormi konteksti ja asjaomase sättega taotletavat eesmärki, on Euroopa Kohus siiski leidnud, et see põhimõte kehtib vaid selliste õigusnormide kohta, mis ei viita otseselt liikmesriikide õigusele nende tähenduse ning ulatuse kindlaksmääramiseks (vt selle kohta 20. oktoobri 2011. aasta otsus kohtuasjas C-396/09: Interedil, EKL 2011, lk I-9915, punkt 42 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 50 Seega ei saa niisugused küsimused nagu maksejõuetusmenetluse lõpetamise tingimused ja mõju, mille osas määruse artikli 4 lõike 2 punkt j viitab sõnaselgelt siseriiklikule õigusele, olla autonoomse tõlgendamise esemeks, vaid need tuleb lahendada kohaldatavaks tunnustatud *lex concursus*’e alusel.

- 51 See analüüs ei ole vastuolus asjaoluga, et Euroopa Kohus leidis eespool viidatud otsuse Eurofood IFSC punktis 54, millele viitavad Christianapol ja Prantsuse valitsus, et mõistet „maksejõuetusmenetluse algatamist käsitlev otsus” määruse artikli 16 lõike 1 tähenduses tuleb määratleda määrusele omase kahe kriteeriumi alusel. Erinevalt määruse artiklist 4 ei sisalda nimelt kõnealuse artikli 16 lõige 1 sõnaselget viidet siseriiklikule õigusele, vaid kehtestab koheselt kohaldatava reegli põhimõttena, et tunnustada tuleb seda menetluse algatamise otsust, mis on tehtud esimesena.
- 52 Neid kaalutlusi arvesse võttes tuleb vastata esimesele küsimusele, et määruse artikli 4 lõike 2 punkti j tuleb tõlgendada nii, et maksejõuetusmenetluse lõpetamise aeg määratakse kindlaks selle liikmesriigi õigusega, kus see menetlus algatati.

Kolmas küsimus

- 53 Oma kolmanda küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada seda, kas määruse artiklit 27 tuleb tõlgendada nii, et see lubab algatada teisese maksejõuetusmenetluse liikmesriigis, kus asub võlgniku kogu vara, samas kui põhimenetlus on kaitse eesmärgiga.
- 54 Kõigepealt tuleb märkida, et vastus sellele küsimusele saab olla põhikohtuasja lahendamiseks asjakohane üksnes siis, kui Prantsusmaal algatatud põhimaksejõuetusmenetlus on veel pooleli; selle peab välja selgitama eelotsusetaotluse esitanud kohus lähtuvalt esimesele küsimusele antud vastusest.
- 55 Nähes ette, et põhimaksejõuetusmenetluse algatamine liikmesriigis võimaldab algatada teisese menetluse teises liikmesriigis, mille territooriumil asub võlgniku tegevuskoht, ei tee artikli 27 esimene lause mingit vahet põhimenetluse eesmärgi alusel.
- 56 Sama üldsõnaline on ka määruse artikli 3 lõige 3, mis sätestab, et kui põhimenetlus on algatatud, peetakse hiljem niisuguse kohtu poolt algatatud menetlust, kes põhjendab oma pädevust võlgniku tegevuskoha olemasoluga, teiseseks menetluseks.
- 57 Neid sätteid tuleb seega mõista nii, et nende kohaselt on lubatud algatada teisene menetlus ka siis, kui põhimenetlus nagu Prantsuse *sauvegarde*-menetlus on kaitse-eesmärgiga.
- 58 Christianapoli ja Prantsuse valitsuse pooldatud tõlgendus, mille kohaselt kaitse-eesmärgiga põhimenetluse algatamine takistab teisese menetluse algatamist, oleks lisaks sellele, et see ei ole kooskõlas kõnealuste sätete sõnastusega, vastuolus määrusega loodud süsteemis teistele menetlustele omistatud rolliga. Selles osas tuleb rõhutada, et kuigi teiste menetluste eesmärk on eelkõige tagada kohalike huvide kaitsmine, siis võivad need määruse põhjenduse 19 kohaselt taotleda ka muid eesmärke. Just sellepärast võib neid algatada põhimenetluse likvideerija taotlusel, kui see meede on vajalik vara tõhusaks käsitlemiseks.
- 59 Ometi, nagu rõhutab eelotsusetaotluse esitanud kohus, võib teisese menetluse, mis määruse artikli 3 lõike 3 kohaselt peab olema likvideerimismenetlus, algatamine sattuda vastuollu eesmärgiga, mida taotleb kaitseolemusega põhimenetlus.
- 60 Selles osas tuleb märkida, et määrus näeb ette mitu kooskõlastamist käsitlevat kohustuslikku eeskirja, mis määruse põhjenduse 12 kohaselt on mõeldud selleks, et tagada menetluse ühtsus kogu ühenduse territooriumil. Selles süsteemis on põhimenetlusel võrreldes teisese menetlusega valitsev seisund, nagu täpsustab määruse põhjendus 20.
- 61 Põhimenetluse likvideerijal on seega teatavad eesõigused, mis võimaldavad tal mõjutada teisest menetlust nii, et viimati nimetatud menetlus ei ohustaks põhimenetluse kaitse-eesmärki. Määruse artikli 33 lõike 1 kohaselt võib likvideerija taotleda likvideerimisprotsessi peatamist küll kuni kolmekuuliseks perioodiks, kuid mida võib pikendada või uuendada samaks ajavahemikuks. Sama

määruse artikli 34 lõike 1 kohaselt võib põhimenetluse likvideerija teha ettepaneku lõpetada teisene menetlus saneerimisplaani, kompromissi või mõne muu samalaadse meetme abil. Määruse artikli 33 lõikes 1 sätestatud peatamise ajal on selle ettepaneku tegemise õigus nimetatud artikli 34 lõike 3 kohaselt üksnes põhimenetluse likvideerijal või likvideerija nõusolekul võlgnikul.

- 62 EL artikli 4 lõikes 3 sätestatud lojaalse koostöö põhimõttest tulenevalt peab teisese menetluse algatamiseks pädev kohus nende sätete kohaldamisel järgima põhimenetluse eesmärke ja võtma arvesse määruse ülesehitust, mis – nagu käesoleva kohtuotsuse punktides 45 ja 60 märgitud – põhimenetluse ja teisese menetluse kohustusliku kooskõlastamise kaudu peab tagama piiriüleste maksejõuetusmenetluste tõhusa ja tulemusliku toimimise, tagades seejuures põhimenetluse ülimuslikkuse.
- 63 Seega tuleb vastata kolmandale küsimusele, et määruse artiklit 27 tuleb tõlgendada nii, et see lubab algatada teisese maksejõuetusmenetluse liikmesriigis, kus asub võlgniku tegevuskoht, samas kui põhimenetlus on kaitse eesmärgiga. Teisese menetluse algatamiseks pädev kohus peab lojaalse koostöö põhimõttest juhindudes järgima põhimenetluse eesmärke ja võtma arvesse määruse ülesehitust.

Teine küsimus

- 64 Oma teise küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada seda, kas määruse artiklit 27 tuleb tõlgendada nii, et kohus, kes vaatab läbi teisese maksejõuetusmenetluse algatamise taotlust, ei tohi kontrollida sellise võlgniku maksejõuetust, kelle suhtes on teises liikmesriigis algatatud põhimenetlus, isegi kui viimati nimetatud menetlus on kaitse-eesmärgiga.
- 65 Määruse artikli 27 esimene lause näeb ette, et pärast liikmesriigis põhimaksejõuetusmenetluse algatamist „võib [...] algatada” teisese menetluse teises liikmesriigis, mille territooriumil asub võlgniku tegevuskoht, „ilma et selles riigis oleks võlgniku maksejõuetust kontrollitud”.
- 66 Nagu nentis kohtujurist oma ettepaneku punktis 75, on selles sättes kasutatud sõnastus mõneti mitmetähenduslik selles osas, kas niisuguse menetluse algatamisel ei ole võlgniku maksejõuetuse kontrollimine vajalik, kuid on siiski võimalik, või ei ole see üldse lubatud.
- 67 Neil asjaoludel tuleb määruse artikli 27 esimeses lauses kasutatud sõnastust tõlgendada seda sõnastust sisaldava määruse üldist ülesehitust ja eesmärki arvestades (vt selle kohta 19. juuni 1980. aasta otsus kohtuasjas 803/79: Roudolff, EKL 1980, lk 2015, punkt 7).
- 68 Selle kohta tuleb meenutada, et nagu käesoleva kohtuotsuse punktis 32 täheldatud, kohaldatakse määrust üksnes maksejõuetusmenetluste suhtes. Niisuguse olukorra esinemise konkreetset tuvastamist võimaldavate kriteeriumide osas viitab määrus ilma maksejõuetuse mõistet määratlemata siseriiklikule õigusele. Järelikult on põhimenetluse algatamiseks vaja, et pädev kohus kontrollib eelnevalt oma siseriiklikust õigusest lähtuvalt võlgniku maksejõuetust.
- 69 Ühtlasi tuleb meelde tuletada, et määruse artikli 16 lõike 1 kohaselt tunnustavad ühes liikmesriigis algatatud põhimaksejõuetusmenetlust kõik teised liikmesriigid alates menetluse algatamist käsitleva otsuse jõustumisest menetluse algatanud riigis.
- 70 Neil asjaoludel on põhimenetluse algatamiseks pädeva kohtu hinnang võlgniku maksejõuetuse kohta siduv neile kohtutele, kelle poole võidakse teatud asjaoludel pöörduda teisese menetluse algatamise taotlusega, nagu väitsid ka Hispaania ja Prantsuse valitsus.

- 71 Üksnes see tõlgendus võib ära hoida probleeme, mis paratamatult tekiksid määruses maksejõuetuse mõiste määratluse puudumise tõttu selle tulemusel, et erinevad kohtud kohaldavad maksejõuetuse mõiste riigiti lahknevaid käsitusi. Lisaks, nagu märkis ka Prantsuse valitsus, tuleb maksejõuetust hinnata kogumis, võttes arvesse võlgniku kogu varalist olukorda kõikides liikmesriikides, ning mitte hinnata teistest lahus, piirdudes teatud konkreetsetel territooriumil asuva varaga.
- 72 Erinevate kohtute hinnangute lahknevus ei oleks kooskõlas piiriüleste maksejõuetusmenetluste tõhusa ja tulemusliku toimimise eesmärgiga, mida määrusega tahetakse saavutada põhimenetluse ja teisese menetluse kooskõlastamise abil, juhindudes seejuures põhimenetluse ülimuslikkusest. Selles osas tuleb meenutada, et – nagu see tuleneb käesoleva kohtuotsuse punktist 58 – kuigi teisese menetluse algatamist võivad eelkõige taotleda kohalikud võlausaldajad, siis võib seda taotleda ka põhimenetluse likvideerija võlgniku vara tõhusama valitsemise huvides.
- 73 Siiski tuleb rõhutada, et teisese menetluse algatamise taotluse saanud kohus peab põhimenetluses tehtud maksejõuetuse tuvastusest järeltõlge tehes järgima kõnealuse põhimenetluse eesmärke ning võtma arvesse määruse ülesehitust kui ka selle aluseks olevaid põhimõtteid.
- 74 Seega tuleb vastata teisele küsimusele, et määruse artiklit 27 tuleb tõlgendada nii, et kohus, kes vaatab läbi teisese maksejõuetusmenetluse algatamise taotlust, ei tohi kontrollida sellise võlgniku maksejõuetust, kelle suhtes on teises liikmesriigis algatatud põhimenetlus, isegi kui viimati nimetatud menetlus on kaitse-eesmärgiga.

Kohtukulud

- 75 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamise seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

1. Nõukogu 29. mai 2000. aasta määruse (EÜ) nr 1346/2000 maksejõuetusmenetluse kohta, mida on muudetud nõukogu 24. juuli 2008. aasta määrusega (EÜ) nr 788/2008, artikli 4 lõike 2 punkti j tuleb tõlgendada nii, et maksejõuetusmenetluse lõpetamise aeg määratakse kindlaks selle liikmesriigi õigusega, kus see menetlus algatati.
2. Määruse nr 1346/2000, mida on muudetud määrusega nr 788/2008, artiklit 27 tuleb tõlgendada nii, et see lubab algatada teisese maksejõuetusmenetluse liikmesriigis, kus asub võlgniku tegevuskoht, samas kui põhimenetlus on kaitse eesmärgiga. Teisese menetluse algatamiseks pädev kohus peab lojaalse koostöö põhimõttest juhindudes järgima põhimenetluse eesmärke ja võtma arvesse määruse ülesehitust.
3. Määruse nr 1346/2000, mida on muudetud määrusega nr 788/2008, artiklit 27 tuleb tõlgendada nii, et kohus, kes vaatab läbi teisese maksejõuetusmenetluse algatamise taotlust, ei tohi kontrollida sellise võlgniku maksejõuetust, kelle suhtes on teises liikmesriigis algatatud põhimenetlus, isegi kui viimati nimetatud menetlus on kaitse-eesmärgiga.

Allkirjad